Žena u hrobu, muži za ní a také Tomáš

Původ materiálu
Iva Květonová
Pořadí v lekci
47

Téma

Setkání se vzkříšeným Ježíšem mění lidské životy.

Cíle

- Děti poznají, že při setkání s Ježíšem se strach mění v radost. A také že z nedůvěry se pomalu rodí víra, která pomáhá najít pevnou půdu pod nohama.
- Děti pochopí, že hledání toho „jak to tenkrát bylo“ nás nikam nedovede. Vzkříšení je cesta, kterou jde před námi Ježíš, a my smíme ve víře jít za ním. Ježíšovo pozvání můžeme slyšet a uvěřit mu. Ale ne vidět, sáhnout si jako Tomáš.

Pro učitele

Poznámky k textu

- *Když ješt? bylo tma* — příběh se odehrává v šeru, kdy ještě není nic jasné. Ještě panuje smutek, nejistota, strach. Neví se, že se stalo něco, co zásadním způsobem mění celou velkopáteční situaci. První paprsky světla se teprve začínají objevovat a s nimi se dávají do pohybu události vzkříšení. Smutek se pomalu mění v radost. Z nedověry se rodí víra.
- *Marie Magdalská* — jedna z žen, které přihlížely Ježíšovu ukřižování a pohřbu. Je jedním z prvních svědků setkání se vzkříšeným Kristem. Její přítomnost u prázdného hrobu zmiňují všechna čtyři evangelia. Podle dřívějších zpráv patřila Marie do širšího okruhu kolem Ježíše. Podle L 8,2 ji Ježíš uzdravil, vyhnal z ní sedm démonů. Ta, která to kdysi neměla v hlavě v pořádku, může působit i těm, kteří ji znají, jako nevěrohodný svědek vzkříšení.
- *Šimon Petr a ten, kterého Ježíš miloval* — Šimon Petr a Jan, jeden ze dvou synů Zebedeových. Dva z Ježíšových učedníků, dva z jeho nejbližších. Ježíš je bere spolu

s Janovým bratrem Jakubem s sebou tam, kam jiné ne (vzkříšení dcery Jairovy Mk 5,37; proměnění na hoře Mt 17,1; modlitba v Getsemane Mt 26,37). Podle Janova evangelia jsou prvními z učedníků, kteří vidí prázdný hrob.

- *Nedotýkej se mne* — Vzkříšený „není k mání“ ani našim smyslům ani našim citům ani našemu náboženskému rozpoložení. Nelze se s ním setkat „fyzicky“, tak jako s pozemským Ježíšem. Nejde se ho dotknout, nelze ho nezávazně vnímat, nelze ho „nafilmovat“ a předvádět — lze v něj pouze věřit. Patří k Otci — a my „jen“ můžeme zaslechnout (a uposlechnout) jeho pozvání k víře.
- *Za zav?enými dve?mi* — ztráta perspektivy a společenství s Ježíšem nevede jen ke smutku, bezradnosti a beznaději, ale posléze ke strachu. Začínající církev si připadá bez opory, ztracená a ohrožená — to ji vede k tomu, že se zamyká ve svém společenství, místo aby svému okolí zvěstovala evangelium.
- *Pokoj vám* — pozdravení pokoje nezní jako obvyklá rutina. Pozdrav pokoje jim zpřítomňuje upokojení, důvěru, naději, všechno, co se smrtí Ježíše ztratili. Pokoj přichází s Kristem, učedníci ho smějí přijmout.
- *Tomáš* (Didymos, tj. Dvojče) — jeden z Dvanácti nebyl s učedníky, když se jim Ježíš zjevil poprvé a jejich svědectví nevěřil; Ježíš se pak ukázal i jemu.
- *M?j Pán a m?j B?h* — Tomášova reakce na setkání s Ježíšem je vyznáním víry. Způsob tohoto vyznání připomíná např. Dt 6,4 (slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh). Vyznání není reakcí na zázrak, ale na nečekané zpřítomnění Kristovy vysvobozující moci.
- *Blahoslavení, kte?í nevid?li a uv??ili* — Tomášův příběh se týká všech dalších povelikonočních generací křesťanů. Nejsou o nic ochuzeni ani zkráceni. Víra roste z naslouchání překvapivé přítomnosti Pána — Ježíše.

Úskalí

Evangelijní příběhy, které vyprávějí o prázdném hrobu a o tom, jak se vzkříšený Ježíš dává poznat různým lidem, nelze chápat popisně, ale jako svědectví víry různých lidí. Možná proto jsou příběhy v jednotlivých evangeliích rozdílné. Nemáme se snažit dobrat se toho, jak všechno historicky proběhlo, snažit se přijít na kloub zmrtvýchvstání. Tato cesta by nás odvedla od vlastního obsahu zvěsti velikonočních příběhů. Není důležité, jak se zmrtvýchvstání stalo, ale že se stalo. Otvírá se nám tu prostor pro víru. Vzkříšení není oživení již mrtvého těla, ale Boží navrácení Ježíše do života jinak, nově, nepopsatelně.

Úloha obsahuje dva příběhy. Pro předškolní děti doporučujeme příběh o nevěřícím Tomášovi vynechat. Byl by to velký nápor na jejich pozornost. V ostatních skupinách lze použít oba příběhy, záleží na časových možnostech.

Odkazy

Linden, Nico ter: *Král na oslu. Vypráv?ní z novozákonních evangelií.* Benešov: EMAN, 2011.

Küng, Hans: *Ježíš.* Praha: Barrister & Principal, 2013.

Küng, Hans: *Krédo. Apoštolské vyznání víry dnes?* Praha: Vyšehrad, 2007.

Greplová, Světlana: *T?etího dne vstal z mrtvých.* Dostupné z http://goo.gl/2qbL7O.

Fér, Martin: *Vzk?íšení.* Dostupné z http://goo.gl/OTBRYR.

Klinecký, Pavel: *Vzk?íšení Pán?*. Dostupné z http://goo.gl/5tOsHM.

Obrázky, pracovní listy — http://goo.gl/2CTiMf (Marie u hrobu — komiks k domalování), http://goo.gl/E9jNWK (Rabbuni! — obrázek s možností doplňování textu), http://goo.gl/9ag2Zu (skládačka „vítězný věnec“), http://goo.gl/OWCJi4 (nevěřící Tomáš — krátký komiks k vymalování), http://goo.gl/R9Bfck (nevěřící Tomáš, dokreslovačka).

Pro děti

Pro předškolní děti

Připravte si doma pro děti dva druhy obrázků lidí: 1) těch, kteří se usmívají, 2) těch, kteří jsou smutní, pláčou. Je dobré, aby od každé emoce bylo alespoň 5 obrázků (minimálně podle počtu dětí ve skupině). Můžete použít např. fotografie z rodinného alba, obrázky z časopisů, okopírovat obrázky z dětských knížek. Obrázky můžete i podlepit lepenkou pro lepší manipulaci. Příprava vyžaduje čas.

Posaďte si děti do kruhu na zem nebo kolem stolu. Je třeba, aby doprostřed kruhu dobře viděly. Položte před ně promíchané obrázky. Nechte děti, aby si je prohlédly. Jak se ty lidi tváří? Jsou veselí? Smutní? Nešťastní? Zkusme je roztřídit na dvě hromádky, na veselou a na smutnou. (Ideálně nechtě děti vybírat po jednom, aby se na každého dostalo.)

Děti, kdy býváte veselé? Z čeho míváte radost? A z čeho býváte smutné? Kdy pláčete?

V Bibli je příběh o jedné ženě, která se jmenovala Marie. Ta byla moc smutná a pořád plakala. Umřel jí totiž její přítel, učitel, kterého měla moc ráda. Ježíš. Stalo se to teprve před pár dny. Marie od té doby skoro nespala a neměla ani chuť k jídlu. V neděli brzy ráno, ještě byla skoro tma, vyběhla z domu a pospíchala na hřbitov, kde byl Ježíš pochován. Ježíše dali

do takové hrobky, to je něco jako malá jeskyně ve skále, a vchod zakryli těžkým velkým kamenem. Marie přes slzy skoro neviděla na cestu. Byla moc překvapená, když si těsně před hrobem všimla, že kámen tam není a vstup do hrobu je otevřený. Tak se polekala, že raději hned utíkala pro učedníky, ať se taky podívají. Přišli s ní pak Jan a Petr a ti uviděli prázdný hrob. Ježíš tam nebyl. Všichni z toho byli překvapeni a nevěděli, co si mají myslet. Marie dál zůstala u hrobu a plakala. Ježíš umřel a teď ho někdo možná z hrobu odnesl a ona se nebude moci rozloučit. Najednou si všimla nějaké postavy. Trochu se lekla. Ale ten člověk se jí vlídně zeptal: „Proč pláčeš? Koho hledáš?“ Marie si myslela, že je to zahradník a že možná on někam odnesl Ježíšovo tělo. A tak mu řekla: „Pane, řekni mi, prosím, kam jsi tělo odnesl, já pro něj půjdu.“ A on jí znovu klidně řekl: „Marie!“ V tu chvíli poznala, že je to Ježíšův hlas. Vždyť ho dobře zná! „Ježíši, to jsi ty!“ A já jsem se tak bála. Tolik jsem pro tebe plakala.“ Marie měla obrovskou radost. Už neplakala, ale usmívala se. A pak utíkala za učedníky a radostně volala: „Viděla jsem Pána!“

Pom?cky: obrázky smutných a veselých lidí, omalovánka Marie Magdalena zvěstuje učedníkům — odkaz najdete v oddíle „obrázky“.

Pro mladší děti

Stalo se vám někdy, že jste si mysleli, že máte pravdu, ale nikdo vám nevěřil? Dokonce ani rodiče vám nevěřili? Jak jste se při tom cítili? A co jste dělali? Snažili jste se dál přesvědčovat? Dodávat důkazy, že pravda je na vaší straně?

Kdysi žila jedna Marie. Nemyslím Ježíšovu matku, ale jinou Marii, Marii z Magdaly. Byla nemocná. V hlavě jí strašilo, slyšela děsné hlasy, život byl pro ni hrozným utrpením. Lidé se jí vyhýbali. Nejbližší nevěděli, jak jí pomoci. Pak potkala Ježíše a ten ji uzdravil. Zase se smála, zase mohla být se svými přáteli a hlavně s Ježíšem. S ním se cítila bezpečně.

Jenže Ježíše ukřižovali. Marie byla u toho. Bylo to hrozné. Dnes jsou to právě dva dny. Marie je hodně smutná. A taky má strach, že teď už se o ni nikdo nepostará, když bude potřebovat. Dívala se, kam Ježíše pohřbili a teď by moc chtěla ještě zajít k jeho hrobu, rozloučit se. Čekala kvůli tomu až do neděle, protože to byl pro Židy obyčejný všední den. V neděli neplatila přísná pravidla daná pro sobotu jako třeba zákaz chození na hřbitov. A teď konečně vyšlo slunce, tak utíká na hřbitov. Ani jí nedošlo, že se stejně do hrobu nedostane, protože vchod zatarasili obrovským kamenem, kterým pohne jen několik silných chlapů. Ale když tam konečně přijde, tak vidí, že kámen je od hrobu odvalen. Marie se poleká a má strach. Tak rychle utíká do domu, kde byli schovaní učedníci.

Buší na dveře a volá: „Petře, Jane, vstávejte, a honem se pojďte podívat. Kámen někdo odvalil a vzal Ježíše. Prostě tam není!“

Petra tak trochu napadlo, že ta Marie se zase zbláznila, že jí straší ve věži jako kdysi. Vlastně se mu ani nechtělo vycházet z domu. Možná měl strach, že by ho mohli zahlédnout nepřátelé.

Marii bylo líto, že jí učedníci nevěří. Ale nevzdávala se a znovu opakovala: „Vstávejte a pojďte se podívat, Ježíš v hrobě není!“A tak Petr i Jan nakonec utíkají ke hrobu.

Jan byl na běh vždycky lepší, takže je u hrobu první. Sotva nakoukne dovnitř, vidí, že Marie měla pravdu. V hrobě nikdo není, jen plátna, kterými se omotávají mrtví. A to už dobíhá udýchaný Petr a vidí to taky. Uvnitř se trochu zastydí, že Marii nevěřil. Pak jdou domů, jsou celí překvapení a neví, co si mají myslet. Jen Marie ještě postává u hrobu a pláče. Má strach. Cítí se sama, ztracená.

Po chvíli zoufalství se znovu podívá do hrobu a s překvapením tam vidí dva anděly. A ti se ptají: „Marie, proč pláčeš?“

Marie na to: „Někdo odnesl Ježíše a já teď nevím, kde je.“

Pak se otočila a uviděla nějakého muže. Zdálo se jí, že je to zahradník.

Zeptal se jí: „Proč pláčeš? Koho tady hledáš?“

A ona: „Jestli o mém Pánu něco víš, tak mi to, prosím, řekni!“

A muž jí říká: „Marie!“ Ten hlas se jí zdá najednou tak povědomý! Vždyť, vždyť je to Ježíš! Marie má obrovskou radost a už už chce Ježíše obejmout.

Ale Ježíš jí říká: „Ne, Marie, nedotýkej se mě, raději hned utíkej za učedníky a řekni jim, že jsem v hrobě nezůstal, ale že jdu ke svému Otci, k Pánu Bohu. Utíkej, budou mít taky takovou radost jako ty.“

A Marie jde, běží, usmívá se.

Ten den se stalo ještě něco důležitého. Ježíšovi učedníci měli pořád velký strach. Ježíše zabili a oni se báli, že i pro ně si přijdou vojáci. Raději zamkli dveře a vůbec nevycházeli z domu.

Najednou se jim ukázal Ježíš a říkal jim: „Upokojte se, nemějte strach. Podívejte se, jsem to já.“ A ukázal jim ruce probodané od hřebů.

Jeden z učedníků, Tomáš, mezi nimi zrovna nebyl. Možná šel obstarat nějaké jídlo, možná šel zjistit, jaká je venku situace. Když se vrátil, ostatní mu vyprávěli, co zažili. Že viděli Ježíše, že to byl opravdu on. Že viděli rány na dlaních a na boku. Ale Tomáš jim nevěřil. „Kdepak, to jsou nějaké nesmysly. Dokud sám neuvidím, tak tomu neuvěřím!“

Asi za týden byli učedníci zase pospolu v domě. Tentokrát s nimi byl i Tomáš. A stalo se, že zase přišel Ježíš a zase byl mezi nimi a uklidňoval je jako před tím. A pak řekl Tomášovi: „Tomáši, pojď ke mně a klidně si sáhni na mé ruce, na ránu v mém boku. Vidím, že nevěříš, tak si sáhni a věř.“ Tomáš si sáhl a uvěřil.

Pom?cky: můžete použít obrázek vzkříšeného Ježíše a Marie, s možností doplňování v textu. A k příběhu o Tomášovi komiks k vymalování. Obojí najdete mezi odkazy v obrázcích.

Pro starší děti

Starší děti slyšely příběhy o vzkříšení Ježíše většinou již několikrát. Zkuste se s nimi bavit o tom, co znají. Jaké postavy přišly ráno ke hrobu (Marie Magdalská, druhá Marie, Salome, Jana, Petr, Jan)? Koho tam potkaly (anděl, strážci, mládenec, dva muži v zářícím rouchu, zahradník)? Zapisujte společně různobarevnými fixy na velký papír. Pak zhodnoťte.

Děti by si měly všimnout, že příběhy nejsou vždycky stejné. Je jim třeba vysvětlit, že v každém evangeliu se vypráví o prázdném hrobu trochu jinak:

- prvními svědky těchto událostí u prázdného hrobu nejsou vždy ty stejné osoby;
- jiný počet osob u prázdného hrobu;
- že Ježíš není mezi mrtvými, ale byl vzkříšen, oznamuje pokaždé někdo jiný;
- vzkříšený Ježíš se ukazuje různým lidem různým způsobem.

Proč to tak je? Ti, kdo evangelia psali, zřejmě záměrně nechtěli, aby byla vyprávění o vzkříšení jednotná. Nechtěli, aby se z nich dala poskládat biografie zmrtvýchvstalého Ježíše. Ona různost příběhů nás má navést ke koncentraci na vlastní obsah zvěsti o vzkříšení a ne nás od ní odvádět zkoumáním, jak to historicky bylo. Totiž, že vzkříšení je cesta, kterou nám Ježíš svým vzkříšením otevřel a my ji smíme ve víře přijmout a jít po ní.

K příběhu o nevěřícím Tomášovi

Zjistěte, zda si děti příběh pamatují, případně připomeňte.

Co pro mě, pro tebe znamená víra?

Je to důvěra, spolehnutí se na to, co nevidím, na co si nemůžu sáhnout, co se nedá nijak dokázat? Můžu mít však nějaké vlastní zkušenosti, zkušenosti lidí kolem mě? Tomáš potřeboval vidět, potřeboval si sáhnout, přesvědčit se. My takovou možnost nemáme. Naše víra se nerodí z vidění, ale ze slyšení. Máme to těžší než Tomáš, než Marie? K víře patří také pochybnosti. Tomáš je také měl a nikdo mu za to nenadával.

Čemu všemu jsme ochotni věřit, i když je to nedokázané, nepodložené, podivné?

Po tomto „úvodu" lze se staršími dětmi vyrobit komiks podle vyprávění Janova evangelia, které si společně přečtete. Text můžete rozdělit na jednotlivé scény. Každou scénu může zpracovat jedinec, dvojice atd., záleží na tom, kolik dětí ve skupině je. Nabídnuté scény můžete seškrtat, přidat… „Úvod" zabere jistě dost času, proto bude lepší scény dopředu nakopírovat (použijte hotové obrázky v odkazech, podrobnosti v „pomůckách") a děti mohou dodělat bubliny a vepsat do nich text. Jednotlivé obrázky pak pospojujte na velký papír.

1. Marie pospíchá ke hrobu, kámen je odvalený
2. Marie běží pro Petra a Jana
3. Jan a Petr nahlížejí do prázdného hrobu
4. Marie a dva andělé
5. Marie a zahradník
6. Marie poznává Ježíše
7. Učedníci za zavřenými dveřmi a Ježíš uprostřed
8. Učedníci vyprávějí Tomášovi, ten nevěří
9. Tomáš sahá Ježíšovi do ran a uvěří

Pom?cky: dva velké papíry, menší papíry, barevné fixy, tužky, pastelky, nůžky, jednotlivé scény z *Odkaz?* (Marie u hrobu, Rabbuni, Tomáš).

Přesah

Znáte nějaký další biblický příběh, který vypadá jako popis událostí, ale popis to není? (např. Gn 1 — zpráva o stvoření)

Dala by se o vzkříšení vytvořit zpravodajská reportáž do televizních zpráv? Se staršími dětmi můžete vyzkoušet. (rozhovor se svědky, kteří toho ale vlastně moc neví, osoba, o které je řeč, jaksi „nedostupná“ atd.)

Liturgie

Písně

Svítá: 330 — *Velikono?ní prozp?vování*; 357 — *Už svitlo jitro ned?lní*; 20 — *Bu? tob? sláva*; 332 — *To and?l kámen odvalí*; 401 — *Z?sta? s námi, Pane, když se stmívá*

Haleluja Amen: 108 — *Veselme se k?es?ané* (BTS 30)

Biblické texty k zapamatování

Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nep?ichází k Otci než skrze mne. (J 14,6)

Nepochybuj a v??! (J 20,27 b)

Modlitba

Pane Bože, d?kujeme, že smrt nemá poslední slovo v našich životech. D?kujeme, že jsi nám v Ježíšov? vzk?íšení dal nad?ji, že náš život nekon?í v hrob?, nýbrž že pokra?uje k tob?. Jinak než si umíme p?edstavit, ale bezpe?n? v Ježíšových stopách, který jde p?ed námi. Amen.

Kam dále
http://katecheze.evangnet.cz/katecheticke-pripravy/tretiho-dne-vstal-z-mrtvych
http://katecheze.evangnet.cz/katecheticke-pripravy/vzkriseni
http://katecheze.evangnet.cz/katecheticke-pripravy/vzkriseni-pane
Cílová skupina
Předškolní
Školní
Katechetické cykly
Církevní rok
Téma
Velikonoce
Biblický odkaz (kat)
Jan 20,19–29
Lukáš 24,1–12
Marek 16,1–8